

ALMANYA BÜYÜK LOCASININ "LAİKLİK" İLE İLGİLİ SUNUSU

Günümüzdeki durum

Almanya diğer Avrupa ülkelerinden farklı olarak aslında tam bir laik ülke değildir, çünkü hristiyanlığın ve kiliselerin Almanya'da özel bir siyasi konumları vardır. Bunun en güzel örneği herkesin vermekle yükümlü olduğu "kilise vergisi"dir. Bu vergiyi vermek istemeyenlerin resmi mercilere yazılı olarak başvurarak hiç bir kiliseye bağlı olmadıklarını beyan etmeleri gereklidir. Katolik, evangelik veya yehova şahidi kiliselerine bağlı vatandaşlar ise bu gelir vergisi ödemelerinde bazı avantajlara sahiptirler. Ayrıca devlet ,okullardaki din derslerini finanse etmekte ayrıca üniversitelerde teoloji veya din pedagojisi eğitimi veren bölümlere mali destek sağlamaktadır.

Bunun dışında kilise için çalışan personel de- örneğin bazı vergi imtiyazları verilerek- dolaylı yoldan mali açıdan desteklenmektedir. Bir çok çocuk yuvası, okul, hastane, gençlik merkezi ve yaşlı bakım evi kiliseler tarafından işletilmektedir. Burada çalışan personel ve bu kurumlar devletten mali yardım görmektedirler. En önemli imtiyaz kiliselere bağlı kurumlarda çalışanlara verilmektedir, bu kişiler sendikalara bağlı değildir, daha farklı bir organizasyon söz konusudur ve buralarda kilisenin belirlediği çalışma koşulları ve sosyal güvenceler söz konusudur. Kısaca devlet ile kilisenin ilişkisi kooperatif birliktelik olarak adlandırılabilir. Bazı bölgelerdeki mahkeme salonlarında haçlar bulunmaktadır, dini bayram tatilleri devlet tarafından korunmaktadır.

Bu özel durumun gelişmesinin nedenleri

Katolik öğretinin temelinde bazı kurumların özel kurumlar veya kişiler tarafından finanse edilmesi mantığı vardır. Ancak 1933 yılında Nazi işçi partisi devlet dışında yönetilen tüm iş organizasyonlarını yasakladı. Devlet ve parti politikalarının etkisinin çok yüksek düzeyde olduğu gençlik ve sosyal merkezler açıldı. Bireylerin bir kimlik sahibi olmaları ve sorumluluk üstlenmeleri nazi Almanya'sında istenmeyen bir şeydi. Ancak Nazilerin gücü büyük kiliselerin yönetimini de ele geçirmeye yetmedi, böylece savaş sonrasında naziler diğer tüm kurumları dağıttıkları için sadece kilise ayakta kaldı ve savaş sonrası halktan da destek aldı. Bu suretle savaş sonrası kurulan devlet bünyesi içinde kilise bir çok kurumu girme, etkili olma, ayrıcalıklar elde etme hakkını aldı.

Bu durumun etkileri

Kiliselere bağlı bir çok okul, hastane, bakım evi olduğu düşünülürse, kilise şu an Almanya'nın en büyük iş vereni konumundadır. Kilise adına toplanan vergilerin kiliselere ait ve tarihi değeri olan katedral gibi yerlerin onarımı, bu yerlerin halkın hizmetine sunulması ve sosyal sorumluluk projeleri için kullanıldığı söylenmektedir. Ancak kiliselere verilen ek ödeneklerin büyüklüğü düşünülünce bu arguman inandırıcılığını kaybetmektedir. 2010 yılında kilise finansı uzmanı Carsten Frerk'in yazmış olduğu "Kilise finansmanının mor kitabı" adlı eserinde kiliselere sağlanan mali desteğin boyutları detaylı anlatılmaktadır. Kitapta verilen bilgilere göre kilise vergisi olarak toplanan 9 milyon euro yanında caritas veya diakoni gibi kilise kuruluşlarına 45 milyar, kiliselere 19 milyar euro her yıl ödeme yapılmaktadır. Kiliselerin çok büyük işveren olmaları dolayısıyla ekonomide etkileri çok büyük olduğundan devlet bu paraları kiliseye ödemekte bir sakınca görmemektedir.

Bir çok kişi kiliselere bu kadar büyük mali destek verilmesinin nedenini anlayamamaktadır. Ayrıca kiliseye bağlı kurumlarda çalışanların da bazen kendi istekleri ile bazen de mecburen kilise öğretilerine uygun bir yaşam tarzı ve dünya görüşü sahibi olmaları zorlanmaktadır. Böylelikle kadınların düşman grldğ konservatif düşünce yapılarının da devamlılığı sağlanmış olmaktadır.

Dengeleme

Devlete bağlı olmadan özellikle sosyal işlerde etkin olan kurumlar aslında devletin etkisinden politikadan uzak tarafsız hizmet verebilen ve devletin gücünü bir ölçüde sınırlayan oluşumlardır. Kilise de bu kurumlardan biridir, ancak diğer sivil toplum kuruluşları maddi ve manevi olarak çok etkin ve yaptırım gücü olmayan kurumlar oldukları için devlet dışı kurumlar arasında kilise en gcl kurum haline gelmektedir. Bu nedenle çıkış noktası güzel olan sosyal kurumlar fikri birbirine finansal ve politik olarak içiçe geçmiş ve sonuçta vatandaşların aleyhine olan karmaşık bir ilişki haline gelmektedir. Bu durum bazı kişileri çok rahatsız etmekte bazı vatandaşlar ise kilisenin savunduğu ahlaki ilkelerin topluma yayılmasının sağlanması açısından bu durumdan memnun olmaktadır. Kiliseye bağlı kurumlar devlet baskısından uzak olmalarına rağmen hiristiyanlık öğretisinin baskısı altındadırlar. Bu nedenle bu kurumlar içindeki skandallar, seks skandalları, para aklamaları, yolsuzluklar, otoritenin kötüye kullanımı gibi sorunların açığa çıkarılmasında da sorunlar yaşanmaktadır. Son yıllarda kiliseye bağlı kişilerin sayısı da azalmaktadır.

Bu durumun kadınlar açısından etkileri

Amerikalı kadın hakları savunucusu susan Brownell Anthony kadınların şu anki haklarını hiç bir dine borçlu

olamadıklarını savunmaktadır. Bilakis dini açıdan kadınlar hep ev kadını, anne rolüne layık görülmüşler , eğitim ve çalışma haklarından mahrum kalmışlardır. Ancak paradox bir şekilde tüm dinler insanlar arası kardeşlik ve eşitliğe vurgu yapar. Buna rağmen bir çok kilisede kadınlar rahip bile olamamaktadırlar. Savunulunun aksine kadınlara eşitlik sağlanamamaktadır.

Sonuç

Çoğumuz devlet dışında bağımsız kurumların olması gerektiğine prensip olarak inanıyoruz. Ancak laikliğin bile tehlikeye girdiği sadece kilise düşüncesinin ağırlıkta olduğu kiliseye bağlı kurumların dışında bağımsız özgür sivil toplum kuruluşlarına da ihtiyaç vardır. Bir ülkenin devletinin şeffaflığı, tarafsızlığı sadece dini kurumlar üzerinden denetlenmemelidir. Devletin seküler bir yapısı olmadan toplumun seküler yapısının olduğunu iddia etmek olanaksızdır. Avrupadaki laik bir çok devletin değerleri kültürel ve dinsel etkilerin baskısı altındadır. Günümüzün multikültürel , teknik açıdan gelişmiş ve globalleşmiş dünyasında devletler hiç bir inancı, bakış açısını ve görüşü görmemekten gelemes. Demokratiklik için her görüşün ve her kesimin sesi duyulabilmelidir.

Bu noktada vatandaşlara da önemli rol düşmektedir. Demokratikliğin sağlanabilmesi için vatandaşlar etnik bilinçliliğe sahip, iyi ahlaklı ve kültürel çeşitliliğe saygılı bireyler olmalıdırlar. İnsanlık mabedi oluşturmak için bu gereklidir. İnsancıl bir toplum oluşturmak için özgürlük, eşitlik, kardeşlik üçlemesinin gerçekleşmesi gereklidir.

Günümüzde yasalar ve uymak zorunda olduğumuz kurallar toplumun gerçekleri ile ne kadar örtüşmektedir?
Sistemimiz değişik dünya görüşlerine ne kadar açıktır?
Kültürel, dinsel ve dinsel kimliğimizi ne kadar koruyabiliriz?
Bu durumda devletin ve vatandaşların görevleri nelerdir?

Dünya görüşü ve dini inanışları birbirinden farklı bireyler nasıl ortak bir dünya görüşünde birleşebilirler?
Laiklik ve buna bağlı olarak sekularite ancak değişik görüşlere saygı duyan bir konsensus ile sağlanabilir. Bireylere karşısındaki de görüşüne ve inancına saygı duymayı öğrenecek yollar bulmalıdırlar. Bunun için sadece kilisenin öğretileri yeterli değildir. Laiklik bu noktada ortak bilincin sağlanmasının temellerinin atılacağı yöntemdir. Masonluk'da 16. Yüzyıldan beri bu yolda çalışmalarını sürdürmektedir ve bu yolda biz kadın masonlara da büyük görevler düşmektedir.